

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์มีความรู้ และเกิดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นานาประเทศจึงให้ความสำคัญของการศึกษา ในฐานะที่การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ระบบและแนวทางการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศแตกต่างกันออกไป ตามสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ สำหรับในประเทศไทย รัฐได้จัดให้มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา อันเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ, 2535) ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวใหม่ในการจัดการศึกษาของไทยนั้น สอดคล้องกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาลัทธิพิพัฒนาการนิยม (สุภา ใจบุญ, 2531) ซึ่งมีแนวคิดหลักว่าการศึกษาคือชีวิต (Education is life) การเรียนรู้ไม่หยุดอยู่แค่โรงเรียนเท่านั้น แต่รวมไปถึงความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (จักรสิน พิเศษสาทร, 2521)

แม้จะมีการกำหนดจุดหมายของหลักสูตรและแนวทางการจัดการศึกษาไว้ชัดเจน แต่การนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งปัญหาของแต่ละท้องถิ่นก็มีความแตกต่างกันทั้งในด้านสภาพและระดับของปัญหา ดังนั้นหลักการของหลักสูตรจึงให้ท้องถิ่นมีโอกาสดำเนินหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้ (กรมวิชาการ, 2535)

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย มีประชากรส่วนหนึ่งที่เป็นชนพื้นเมือง ได้แก่ ชาวไทยเขมร ไทยส่วย และไทยเยอ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ข้อมูลจากการสำรวจพบว่า ประชากรของจังหวัดศรีสะเกษร้อยละ 67 พูดภาษาไทยอีสาน (ลาว) นอกนั้นใช้ภาษาอื่น ได้แก่ ภาษาเขมรร้อยละ 20 ภาษาส่วย ร้อยละ 12 และภาษาเยอ ร้อยละ 1 อำเภอที่มีประชากรใช้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยและภาษาไทยอีสาน (ลาว) อาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ได้แก่ อำเภอโพธิ์แดง ขุขันธ์ ขุนหาญ บราจัญญ์ ห้วยทับทัน ศรีรัตนะ กันทรลักษณ์ น้ำเกลี้ยง และภูสิงห์ (ทะฉนัน จันทะพันธุ์ และชาติชาย พรหมจักรินทร์, 2521; คณะทำงานวิจัย โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2525; สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ, 2536)

ชนพื้นเมืองเหล่านี้อาศัยปะปนอยู่กับชาวไทยอีสาน บางตำบลบางหมู่บ้านมีชนพื้นเมืองอยู่รวมกันทั้งสามกลุ่ม (ธวัช บุญเทศ, 2532) แต่หลายหมู่บ้านก็เป็นหมู่บ้านของชนพื้นเมืองมาแต่ดั้งเดิมโดยไม่มีชาวไทยหรือไทยอีสานอาศัยอยู่เลย ในจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีทั้งสิ้น 864 โรงเรียน กับโรงเรียนสาขา 17 โรงเรียน มีโรงเรียนที่มีปัญหาทางภาษา หรือโรงเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นหลายภาษาจำนวน 466 โรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2536ข; สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2536ค)

ในจำนวนชนพื้นเมืองทั้งสามกลุ่มนี้ชาวไทยเขมรเป็นชนพื้นเมืองที่มีจำนวนประชากรมากรองไปจากชาวไทยอีสาน โดยภาษาที่ใช้คล้ายคลึงกับภาษาเขมรที่ใช้ในประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย มีข้อสรุปว่าชาวไทยเขมรเหล่านี้ อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนี้มาเป็นเวลานานหลายชั่วอายุคนโดยสืบเชื้อสายมาจากขอมในอดีต ซึ่งมีอาณาจักรครอบคลุมบริเวณประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ตอนใต้ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างในปัจจุบัน พื้นที่ของจังหวัดศรีสะเกษทั้งหมดเคยเป็นดินแดนในความปกครองของขอมสมัยเรืองอำนาจมาก่อนและเป็นเส้นทางผ่านไประหว่างเมืองหลวง คือ นครวัด นครธม กับหัวเมืองประเทศราช ได้แก่ ละโว้ พินาย และสกลนคร ดังปรากฏเป็นหลักฐานทางโบราณสถาน โบราณวัตถุที่ขอมสร้างไว้เป็นที่พักระหว่างการเดินทาง รวมทั้งร่องรอยของชุมชนขอมในเขตพื้นที่ของจังหวัดศรีสะเกษหลายแห่ง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ชาวไทยเขมร เป็นชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่บริเวณนี้มาแต่ดั้งเดิม (จิตร ภูมิศักดิ์, 2525;

ศรีศักร วัลลิโภคม, 2533; สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ, 2536)

สำหรับชนพื้นเมืองที่เป็นชาวไทยส่วยนั้น เป็นกลุ่มชนที่อพยพมาจากทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง หรือบริเวณที่เป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน ชาวไทยส่วย เรียกตัวเองว่า กูย - กูย หรือกวย ซึ่งแปลว่า คน ชาวกูยดั้งเดิมเป็นชนกลุ่มเดียวกันกับพวกข่า ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพื้นที่ของแขวงจำปาศักดิ์ สาละวัน และอัตตะปือ เป็นชนกลุ่มเดียวกันกับพวกกูย ของ สำนเร เบือร์ พนอง และเสตียง ที่อยู่ในประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ขาวข่าหรือกูย เริ่มอพยพเข้ามาอยู่ในดินแดนตอนใต้แม่น้ำมูลหรืออีสานใต้ ตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งขอมเสื่อมอำนาจลงแล้ว และจากการบันทึกทางประวัติศาสตร์ พบที่มีการอพยพหลายครั้ง หลายกลุ่ม เนื่องจากถูกชาวลาวรุกราณแย่งที่ดินทำกิน และฝ่ายไทยยกทัพไปตีหัวเมืองทางตอนใต้ของลาวในอดีตรัฐจึงมีการกวาดต้อนผู้คนมาเป็นเชลยศึก เหตุที่ชาวไทยและชาวไทยอีสาน นิยมเรียกชาวกูยว่าส่วยนั้น เนื่องจากในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีการเกณฑ์แรงงานไปเป็นไพร่แต่ชาวกูยอาศัยอยู่ห่างไกลราชธานี การเกณฑ์แรงงานไปเป็นไพร่ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย จึงใช้วิธีการส่งส่วยของป่าแทนการเกณฑ์แรงงาน ชาวกูยจึงถูกเรียกว่าส่วยตั้งแต่บัดนั้น ชาวส่วยอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดในบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ จนมีคำพูดล้อเลียนชาวศรีสะเกษว่า ส่วยศรีสะเกษ (จิตร ภูมิศักดิ์, 2525; ปราชญ์ ชาวสวน, 2532)

ส่วนชาวไทยเขื่อนนั้นเป็นกลุ่มชนที่มีภาษาพูด ขนบธรรมเนียม และประเพณีคล้ายกับชาวไทยส่วยมาก อพยพมาจากทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงด้วยสาเหตุเดียวกันกับชาวไทยส่วย ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ชาวไทยเขื่อนเรียกตัวเองว่าเขื่อน ปัจจุบันมีชาวไทยเขื่อนอาศัยอยู่บางหมู่บ้านในพื้นที่ อำเภอมือเืองศรีสะเกษ ราชีไศล และไพรบึง (เดิม วิชาคย์พจนกิจ, 2518; จิตร ภูมิศักดิ์, 2525; เรื่องเคย บันเขื่อนขัตติย์, 2531; วรมัย ภูลสวัสดิ์, 2534)

ชาวพื้นเมืองเหล่านี้มีภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษามอญ-เขมร (สำเร็จ ยุธชัย, 2527; เรื่องเคย บันเขื่อนขัตติย์, 2531) มีความแตกต่างจากภาษาไทยและภาษาไทยอีสานโดยสิ้นเชิง รวมทั้งประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ บางประการก็มักจะผูกพันอยู่กับเรื่องราวทางไสยศาสตร์และพิธีกรรมต่าง ๆ แม้จะมีพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมทางจิตใจแล้วก็ตาม นอกจากนั้นสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตก็จะด้อยกว่าชาวไทยโดยทั่วไป (กองวิจัยการศึกษา, 2531)

ดังปรากฏในผลการศึกษเกี่ยวกับชาวไทยเขมร ไทยส่วย และไทยเยอ ในด้านความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อที่แตกต่างจากชาวไทยอีสานโดยทั่วไป ดังนี้

สุพจน์ ประเสริฐศรี (2527) กล่าวว่า เด็กหมู่บ้านชาวไทยเขมร ไทยส่วย และไทยเยอ ในอีสานใต้บางหมู่บ้านไปโรงเรียนโดยที่ไม่ได้รับประทานอาหาร หรือไม่ม่อาหารกลางวันรับประทาน

การศึกษาของนักวิจัยและหน่วยงานอื่น ๆ ในปีต่อมา ก็ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่าชาวไทยเขมร ไทยส่วย และไทยเยอส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ ผลิตเพื่อการดำรงชีวิตมากกว่าเพื่อขาย ได้ผลผลิตต่ำและฐานะความเป็นอยู่ยากจน (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูอุบลราชธานี, ม.ป.ป.; น้ำทิพย์ พุ่มไม้ทอง, 2533)

ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อของประชากรชาวไทยเขมร ไทยส่วย และไทยเยอนั้น มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือชนพื้นเมืองทั้งสามกลุ่มนี้แม้จะนับถือศาสนาพุทธแต่ยังยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมมีความเชื่อทางไสยศาสตร์ ภูตผีปิศาจและวิญญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความเจ็บป่วยและการรักษา (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูอุบลราชธานี, ม.ป.ป.; ดุษฎี กาฬอ่อนศรี และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2531; น้ำทิพย์ พุ่มไม้ทอง, 2533; วรมัย ภูลสวัสดิ์, 2534)

ส่วนลักษณะนิสัยของชนพื้นเมืองแต่ละกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกันบ้าง เช่น ชาวไทยเขมร มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างจากชาวไทยอีสานโดยทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด คือ ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันในชุมชนแต่มักจะแก้ปัญหาและหาทางออกตามลำพังแต่ละครอบครัว เนื่องจากไม่ค่อยไว้วางใจคนอื่น การกู้ยืมเงินส่วนมากจะกู้ยืมจากนายทุนที่เคยพึ่งพากันมาแต่เดิมไม่ค่อยมีการเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวไทยเขมรไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นผลให้ชาวไทยเขมรส่วนมากยากจนและมีหนี้สินมากกว่าชาวไทยอีสานโดยทั่วไป (สนิท สมักรการ, 2533)

ในขณะที่ชาวไทยส่วย และไทยเยอ มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างจากชาวไทยอีสานอย่างเห็นได้ชัด คือ ขี้อาย รักสงบ กลัวคนภายนอก ยอมรับความสามารถของชาวไทยอีสาน และจึงว่ามีความสามารถเหนือกว่า (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูอุบลราชธานี, ม.ป.ป.; ดุษฎี กาฬอ่อนศรี และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2531)

และกองวิจัยการศึกษา (2531) ได้สรุปปัญหาที่เกี่ยวกับชาวไทยเขมร ไทยส่วย และ

ไทยเยอ ในจังหวัดศรีสะเกษ ไว้ดังนี้

ปัญหาทั่วไป

- 1) ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ป่าถูกทำลาย ดินขาด-ความอุดมสมบูรณ์ ขาดแหล่งชลประทานเพื่อการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำ
- 2) ปัญหาทางเศรษฐกิจ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีเวลาว่างในช่วงที่ไม่ได้ทำนา มีการอพยพแรงงานสูง
- 3) ปัญหาทางสังคม มีสภาพสังคมแบบดั้งเดิม ค่อนข้างเฉื่อย ไม่กระตือรือร้น ชอบดื่มเหล้า เล่นการพนัน และมีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ

ปัญหาการศึกษา

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา นักเรียนประถมศึกษาในกลุ่มชนเหล่านี้ มีอัตราการเข้าชั้นและออกกลางคันสูง อัตราการมาเรียนต่ำ และความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ และภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำ เด็กใช้ภาษาถิ่นทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน การศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา อยู่ในอัตราต่ำมาก

- 2) มีวัฒนธรรมที่ยังคงความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ไว้ แม้การศึกษาในระบบโรงเรียนจะเข้าสู่หมู่บ้านก็ยังมีปัญหาในการผสมผสานให้เข้ากับลักษณะสังคม และการดำรงชีวิตของคนเหล่านี้

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในระบบโรงเรียน เนื่องจากเด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ครูไม่สามารถแยกเด็กออกมาจากสังคมได้ ทำให้คุณภาพการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และอยู่ในลำดับที่รั้งท้ายของภาค

ดังจะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าพอใจ ในปีการศึกษา 2531 ของจังหวัดศรีสะเกษเป็นดังนี้

ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ร้อยละ 59.71 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์น่าพอใจร้อยละ 78

ผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 42.30 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์น่าพอใจร้อยละ 75

ผลสัมฤทธิ์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 55.03 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์น่าพอใจร้อยละ 64

ผลสัมฤทธิ์กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ร้อยละ 66.56 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์

นำพojaร้อยละ 75

ผลสัมฤทธิ์กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ร้อยละ 41 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์นำพoja ร้อยละ 84

เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มประสบการณ์ที่อยู่ในระดับที่ร่างกายของภาคได้แก่ กลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย เป็นลำดับที่ 13 ของภาค วิชาคณิตศาสตร์ เป็นลำดับที่ 12 ของภาค และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นลำดับที่ 13 ของภาค จะเห็นได้ว่าแม้ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งเน้นทักษะการปฏิบัติผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยของจังหวัดก็ยังไม่เป็นที่น่าพoja

แม้ในปีการศึกษาต่อมา ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยของจังหวัด ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ได้สูงขึ้น เช่น ในปีการศึกษา 2534 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 78.23 และสูงขึ้นเป็นร้อยละ 81.09 ในปีการศึกษา 2536

แต่โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ 5 ลำดับสุดท้ายของจังหวัดก็ยังมีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยต่ำ คือ ร้อยละ 53.21 58.48 60.17 60.44 และ 61.18 ตามลำดับ และโรงเรียนเหล่านี้ ส่วนเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนใช้ภาษาถิ่นหลายภาษาทั้งสิ้น (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2536ค)

สาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์เฉลี่ย ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ของบางโรงเรียนต่ำนั้น อาจมาจากหลายสาเหตุ ดังข้อสรุปจากการวิจัยของหน่วยงานและนักวิชาการ ดังต่อไปนี้

1) นักเรียนใช้ภาษาถิ่นที่ต่างจากภาษาไทยอีสานและไทยกลาง เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (กองวิจัยการศึกษา, 2531)

2) นักเรียนขาดเรียนบ่อย อัตราการขาดเรียนสูงในบางอำเภอ มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คณะทำงานวิจัย โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ, 2525)

3) สภาพความยากจนไร้แค้น ขาดแคลนอาหาร เด็กบางหมู่บ้านไปโรงเรียนโดยที่กินอาหารไม่อิ่ม นักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวันรับประทาน นักเรียนของจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในสภาพทุพโภชนาการในอัตราสูง (นวลสมร ขมะสุนทร, 2531; สภาพองค์การครูเพื่อสังคม อ้างถึงในสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 2536)

4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ในโรงเรียนมีน้อย มีเพียงกิจกรรมการทำแปลงสาธิตการเกษตรและการทำปุ๋ยหมักเท่านั้น ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ (เดโช บุญยักดิ์, 2533) ดังนั้นเมื่อนักเรียนไม่ได้เรียนในสิ่งที่

เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันวันในท้องถื่นแล้วพวกเขาก็มองไม่เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและไม่ได้ให้ความสำคัญ ต่อกิจกรรมเหล่านั้น

5) พฤติกรรมการสอนของครูส่วนใหญ่ ไม่นิยมใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (อรทัย พงษ์วัฒนนท์, 2529) รวมทั้งครูขาดความรู้ ต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนเฉพาะกลุ่มประสบการณ์ (สุนันทา ผาละ, 2534)

นอกจากปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว อัตราการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ก็อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจต่ำกว่าอัตราการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 85 กล่าวคือ

ปีการศึกษา 2533 มีนักเรียนที่จบการศึกษามาศึกษาต่อ 24,734 คน ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา 7,860 คน คิดเป็นร้อยละ 31.78

ปีการศึกษา 2534 มีนักเรียนที่จบการศึกษามาศึกษาต่อ 26,058 คน ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา 10,495 คน คิดเป็นร้อยละ 40.28

ปีการศึกษา 2535 มีนักเรียนที่จบการศึกษามาศึกษาต่อ 26,693 คน ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา 15,234 คน คิดเป็นร้อยละ 57.07

ปีการศึกษา 2536 มีนักเรียนที่จบการศึกษามาศึกษาต่อ 25,988 คน ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา 15,918 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2536ก)

นักเรียนส่วนหนึ่งที่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ ก็ประสบปัญหาขาดแคลนอาหาร กล่าวคือ ค่อนข้างขาดแคลนอาหารกลางวัน ร้อยละ 63 ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน ร้อยละ 19 ได้เงินมาโรงเรียนเฉลี่ยไม่ถึง 1 บาทต่อวัน ร้อยละ 51 (สภาองค์การครูเพื่อสังคม อ่างอิงในสมเกียรติ, 2536)

เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลต่อปีของจังหวัดศรีสะเกษ ก็ต่ำกว่าเกณฑ์ของภาคและประเทศ เมื่อปีพุทธศักราช 2528 รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลต่อปีของจังหวัดเท่ากับ 6,483 บาท ขณะที่ระดับภาคและประเทศเท่ากับ 8,142 และ 20,263 บาท ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2530)

เมื่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม เริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลต่อปีของจังหวัดก็เปลี่ยนแปลงเป็น 9,418 บาท ขณะที่ตัวเลขของระดับภาคและประเทศเพิ่มขึ้นถึง 11,918 และ 31,608 บาท ตามลำดับ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึง สภาพความความยากจนของชาวจังหวัดศรีสะเกษอย่างเห็นได้ชัด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536) กอปรกับประชากรของจังหวัดศรีสะเกษร้อยละ 94 มีอาชีพเกษตรกรรมโดยอาศัย ธรรมชาติ ปลุกพืชหลักเพียงไม่กี่ชนิด ซึ่งส่วนใหญ่คือ การทำนา และปลูกพืชไร่ พืชสวน ได้แก่ ข้าวโพด บอแก้ว หอม กระเทียม พักทอง มะม่วงหิมพานต์ ส่วนอาชีพอื่น ๆ ที่มีส่วน ท้องถิ่น ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การทำงานศิลปหัตถกรรม เช่น ทอผ้า จักสานไม้ไผ่ จักสาน ใบตาล ทำเครื่องปั้นดินเผา ทอเสื่อ เป็นต้น ซึ่งอาชีพเหล่านี้ไม่สามารถหารายได้ที่แน่นอน มาสู่ครอบครัวได้ ต้องประสบกับปัญหาด้านการตลาดและอำนาจในการต่อรอง เมื่อรายได้ ต่ำก็ทำให้มีการอพยพแรงงานไปทำงานในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉลี่ยเดือนละ ประมาณ 50,000 คน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ไม่มีคุณภาพ ได้ ค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ (สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ, 2536)

จึงนับได้ว่าจังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดที่มีปัญหาในด้านคุณภาพชีวิตของประชากร มากที่สุดจังหวัดหนึ่งซึ่งผู้วิจัยขอสรุปปัญหาต่าง ๆ เป็นข้อ ดังนี้

1) จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีประชากรเป็นชนพื้นเมือง ได้แก่ ชาวไทยเขมร ไทยส่วย และไทยเยอ อาศัยอยู่อย่างหนาแน่น กระจายอยู่แทบทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอ ยางชุมน้อย (คณะทำงานวิจัย โครงการวิจัยวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2525) กลุ่มชนเหล่านี้มีภาษาพูด วัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม มีความ เป็นอยู่ตามลำพัง ไม่ค่อยจะยอมรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีปัญหาเรื่องหนี้สิน สภาพความเป็นอยู่ยากจน

2) คุณภาพการศึกษาของชนพื้นเมืองและภาพรวมของจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในเกณฑ์ ต่ำ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยและอัตราการมาเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำอัตราการเข้าชั้น และออก กลางคันสูง อัตราการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และนักเรียนจำนวนมากอยู่ในสภาพขาดแคลนอาหารกลางวัน ยากจน

3) รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อคนต่อปีที่ต่ำที่สุดในประเทศ

4) ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท มีอาชีพเกษตรกรรมเป็น หลักมีเวลาว่างหลังฤดูกาลทำนา ทำไร่ และมีการอพยพแรงงานสูง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เกี่ยวกับงานอาชีพ ให้แก่นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พึ่งตนเองได้ในลักษณะของการลดรายจ่ายก่อน ไม่ว่านักเรียนที่ใช้ภาษาเขมร ส่วยและเยอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เหล่านี้จะมีโอกาสศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดหลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ว่าเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้พัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้ (กรมวิชาการ, 2535) หลักสูตรท้องถิ่นจะเน้นจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ สภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักเรียนมีค่านิยมที่ดี รู้จักคิดแก้ปัญหา รู้จักพัฒนาชีวิต พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคมของตน ครอบครัว และท้องถิ่น เป็นสำคัญ ตลอดจนส่งเสริมความถนัด ความสามารถพิเศษ และความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่น (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534) โดยหลักสูตรที่ผู้วิจัยจะพัฒนาขึ้นมาจะเน้นงานอาชีพที่สอดคล้องสภาพท้องถิ่น การประยุกต์ผลผลิต การคิดต้นทุนการผลิตและราคาจำหน่าย โดยยึดหลักปรัชญาการศึกษาลัทธิพิพัฒนาการนิยม และแนวคิดของ John Dewey (1968) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า

...การสอนวิชาการงานในสาขาต่าง ๆ ในระบบโรงเรียน เป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยาก ดังจะเห็นได้จากงานและการศึกษาเกี่ยวกับงานในชีวิตประจำวัน วัฒนธรรม ลดน้อยลง ซึ่งเป็นสิ่งที่มองอาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากเครื่องมือเครื่องจักรเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนงานอาชีพ จึงควรเพิ่มจิตสำนึกเกี่ยวกับงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมเท่าที่จะเป็นไปได้

หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นก็จะเป็นแนวทางสำหรับนักเรียนในพื้นที่ใช้ภาษาเขมร ส่วย และเยอ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ได้นำความรู้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง เป็นการลดรายจ่าย และนำไปสู่การเพิ่มรายได้ในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน และสนับสนุนการพัฒนา ตามนโยบายของจังหวัดอีกทางหนึ่ง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับชั้นเรียน วิชางานเลือก ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

5 - 6 ในพื้นที่ใช้ภาษาเขมร ล่วย และเยอ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษให้ค่า P.M.(Puissance measure)ตั้งแต่ 11 ขึ้นไป และนักเรียนที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตรนี้จะเป็นผู้มีความรอบรู้ (Mastery Learner) หรือสอบผ่านเกณฑ์ในระดับ ดี อย่างน้อยร้อยละ 95 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด (Benjamin S. Bloom, J. Thorras Hostings and George F. Madaus, 1971; แก้วตา คณะวรรณ, 2526)

1.3 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง และไม่มีการควบคุมตัวแปร ดังนั้นข้อสรุปที่ได้จากการวิจัย การทดลองครั้งนี้อาจนำไปประยุกต์ใช้ได้กับ บางสถานที่ บางสภาพการณ์เท่านั้น

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 หลักสูตรแม่บท หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) (กรมวิชาการ, 2535)

1.4.2 หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักสูตรแม่บทเป็นหลัก ประกอบด้วยหลักสูตรรวมและหลักสูตรย่อย ซึ่งเป็นงานอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต 4 แผนงาน แบ่งเป็นหลักสูตรย่อย 7 หลักสูตร ดังนี้

แผนงานบ้าน ประกอบด้วย หลักสูตรการทอผ้าจากปลาร้า หลักสูตรการทำข้าวเกรียบปากทอง และหลักสูตรการทำขนมทองม้วนข้าวโพด

แผนงานเกษตร คือ หลักสูตรการขยายพันธุ์พืช (เน้นการเพาะเมล็ด การปักชำ การแยกกอ ตอนกิ่ง ตัดตาและเสียบยอด)

แผนงานช่างประดิษฐ์ ประกอบด้วย หลักสูตรการทำที่แขวนกระถาง และหลักสูตรการจักสานใบตาล ใบลาน

แผนงานอาชีพอื่น ๆ คือ หลักสูตรการเผาถ่านจากซังข้าวโพด

1.4.3 ท้องถิ่น หมายถึง พื้นที่จังหวัดศรีสะเกษที่มีชนพื้นเมือง คือ ชาวไทยเขมร ไทยส่วย และไทยเยอกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มอาศัยปะปนอยู่กับชาวไทยอีสาน หรือ อาจจะมีเฉพาะชนพื้นเมืองก็ได้ในพื้นที่ 15 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ (จากทั้งหมด 16 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ กันทรลักษ์ บุขันธ์ อุทุมพรพิสัย กันทรารมย์ ราษีไศล บุนนาค ปรามังการะ โพนพิสัย ห้วยทับทัน ศรีรัตนะ วังหิน น้ำเกลี้ยง ปิงบูรพ์ ภูสิงห์ กิ่งอำเภอเมืองจันทร์ พยุห์ และโพธิ์ศรีสุวรรณ

1.4.4 หลักสูตรรวม หมายถึง หลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเรียน การสอนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ 4 แผนงาน คือ งานเกษตร งานบ้าน งานช่าง ประดิษฐ์ และงานอาชีพอื่น ๆ ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา เวลาเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4.5 หลักสูตรย่อย หมายถึง หลักสูตรระดับชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ได้แก่ หลักสูตรการทำ น้ำปลาจากปลาร้า หลักสูตรการทำข้าวเกรียบปากทอง หลักสูตรการทำขนมทองม้วนข้าวโพด หลักสูตรการขยายพันธุ์พืช หลักสูตรการทำเทียนกระถางโดยวิธีมัดบม หลักสูตรการจักสาน ใบตาล ใบลาน และหลักสูตรการเผาถ่านจากซังข้าวโพด

1.4.6 ค่า P.M. (Puisseance Measure) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนการ ประเมินหลักสูตรย่อย ของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานการประม- ศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ 2 คน ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานการประมศึกษาอำเภอกันทรลักษ์ 2 คน และอาจารย์ 1 ช่วยราชการงานขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานการประม- ศึกษาจังหวัดขอนแก่น 1 คน ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะประเมินหลักสูตร โดยการนำผลคูณของ คะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ กับคะแนนขั้นของการเรียนรู้ จากวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ทุกข้อของแต่ละหลักสูตรย่อยมารวมกัน ทหารด้วยจำนวนข้อของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในหลักสูตรนั้น เป็นคะแนนประเมินหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ 1 คน หลังจากนั้นจึงนำคะแนน ประเมินหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คนมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญ จะได้ เป็นค่า P.M. (Puisseance Measure) ของหลักสูตรย่อย (แก้วตา คณะวรรณ, 2526)

1.4.7 พฤติกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ค่า หรือกลุ่มค่า ที่ปรากฏในวัตถุประสงค์- เชิงพฤติกรรมแต่ละข้อ เป็นการระบุให้ทราบว่าหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม ใดบ้างในการเรียนรู้นั้น โดยจัดเป็นหมวดของพฤติกรรมได้ดังนี้

1) การบอกชื่อ การระบุ การบอกกฎ

การบอกชื่อ คือ ความสามารถในการบอกชื่อสิ่งของ เหตุการณ์ หรือความสัมพันธ์

การระบุ คือ ความสามารถในการเลือกสิ่งของ โดยการชี้ สัมผัสหรือหยิบขึ้นมา

การบอกกฎ คือ ความสามารถในการบอกกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ หรือบอกเหตุผลที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ

พฤติกรรมเหล่านี้ หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1

2) การจัดลำดับ การสาธิต

การจัดลำดับ คือ ความสามารถที่จะเรียงลำดับขั้นตอน กระบวนการได้

การสาธิต คือ ความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้

พฤติกรรมเหล่านี้ หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2

3) การสร้าง การอธิบาย-บรรยาย การจำแนก การนำกฎไปใช้

การสร้าง คือ ความสามารถที่จะสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

การอธิบาย-บรรยาย คือ ความสามารถในการใช้คำพูดของตนเอง อธิบายหรือพรรณนาให้ผู้อื่นเข้าใจ มองเห็นภาพของสิ่งนั้น

การจำแนก คือ ความสามารถในการแยกสิ่งแวดล้อม เช่น สิ่งของ เหตุการณ์ พฤติกรรม และความคิดที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ ที่พบเห็น ว่ามีความเหมือนกัน หรือต่างกันอย่างไร

การนำกฎไปใช้ คือ สามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

พฤติกรรมเหล่านี้ หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3

1.4.8 ขั้นตอนของการเรียนรู้ หมายถึง คำ หรือกลุ่มคำ ที่ปรากฏในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละข้อ เป็นการระบุให้ทราบว่าหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในขั้นตอนใดบ้างในการเรียนเรื่องนั้น โดยจัดเป็นหมวดขั้นตอนของการเรียนรู้ ได้ดังนี้

1) การเรียนรู้สัญญาณ คือ การเรียนรู้ที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าในสภาพที่ถูกกำหนดเงื่อนไข เช่น เข้าห้องเรียนเมื่อได้ยินเสียงระฆัง หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1

2) การเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า การตอบสนอง คือ การเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้านั้น ๆ ในสภาพการณ์ที่กำหนด เช่น ทำงานเสร็จตามเวลาเพื่อให้ได้คะแนน หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2

3) การเรียนรู้ทักษะ คือ การเรียนรู้ปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่เป็นทักษะที่ทำให้ติดต่อกันไป เช่น การก่อ การหักมุม การสานตัวกระเป๋ หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3

4) การเรียนรู้ทางภาษา คือ การพูดออกเสียงและเข้าใจความหมายของคำประโยคที่ได้ยิน มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าทางภาษา เช่น สำนวนแบบเปี้ยวได้ เพราะเข้าใจความหมายของคำว่าเปี้ยว หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4

5) การเรียนรู้ที่จะแยกแยะ คือ การเรียนรู้ที่จะแยกสิ่งที่ต่างกันออกจากกัน เช่น แยกความแตกต่างระหว่างใบตาลกับใบลานได้ หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5

6) การเรียนรู้ความคิดรวบยอด คือ การเรียนรู้ที่จะแบ่งสิ่งแวดล้อมรอบตัวไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สิ่งของ พฤติกรรม หรือความคิดด้านนามธรรม โดยใช้อนุลักษณะต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ เช่น รู้ว่าเส้นวัสดุที่สานเป็นลายขัคนั้น ส่วนใดเป็นเส้นยืน ส่วนใดเป็นเส้นพุ่ง หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 6

7) การเรียนรู้กฎ คือ การเรียนรู้ความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอด ตั้งแต่ 2 ความคิดขึ้นไป เช่น รู้ว่าน้ำมีคุณสมบัติทำให้ของแข็งบางอย่างอ่อนตัว จึงใช้น้ำพรมมะพร้าวที่สานใบตาล เพื่อนำให้ใบตาลแตก หากปรากฏอยู่ในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 7

8) การแก้ปัญหาคือ การนำหลักการต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา เช่น นำความรู้จากการสานลายขัโดยใช้น้ำตาลให้เส้นวัสดุติดกัน มาเป็นพื้นฐานในการก่อ

เพื่อสานกระเป๋าทากบรอกอยู่ใว้วัตถุประสงค้เชิงพฤติกรรมข้อใด ก็ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 8 (Gagne อ้างถึงในแก้วตา คณะวรรณ, 2526)

1.4.9 ความรอบรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถทำคะแนนสอบ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน และแบบวัดคุณลักษณะในการทำงานได้ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปซึ่งอยู่ในระดับ ดี ตามคู่มือกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) (Benjamin S. Bloom, J. Thorras Hostings and George F. Madaus, 1971; กรมวิชาการ, 2535)

1.4.10 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบความรู้ของผู้เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ทดสอบผู้เรียนหลังจบการเรียนรู้แต่ละหลักสูตรย่อย เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก คะแนนเต็มข้อละ 1 คะแนน

1.4.11 แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน หมายถึง มาตรฐานประมาณค่าที่ใช้วัดการปฏิบัติงานของผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปฏิบัติได้ดี (2) ปฏิบัติได้พอใช้ (1) และปฏิบัติไม่ได้ (0)

1.4.12 แบบวัดคุณลักษณะในการทำงาน หมายถึง มาตรฐานประมาณค่าที่ใช้วัดคุณลักษณะในการทำงานของผู้เรียน ใช้ประเมินควบคู่กับแบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปฏิบัติสม่ำเสมอ (2) ปฏิบัติบางครั้ง (1) และไม่ปฏิบัติเลย (0)

1.4.13 ค่าความสัมฤทธิ์ หมายถึง คะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ วัดทักษะการปฏิบัติงาน และวัดคุณลักษณะในการทำงาน จากการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น มีค่าเป็นร้อยละ

1.4.14 ชนพื้นเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ หมายถึง ชาวศรีสะเกษที่พูดภาษาเขมร ส่วย และเยอ

1.4.15 ชาวไทยอีสาน หมายถึง ประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ใช้ภาษาลาวเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวัน

1.4.16 โรงเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นหลายภาษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีนักเรียนพูดภาษาเขมร ส่วย เยอ ภาษาใดภาษาหนึ่งหรือพูดภาษาเขมร ส่วย เยอ ภาษาใดภาษาหนึ่งควบคู่กับภาษาไทยอีสานหรืออาจมากกว่าสองภาษา ซึ่งทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษได้สำรวจไว้ มีทั้งสิ้น 466 โรงเรียน

1.4.17 ครูผู้สอนงานอาชีพ หมายถึง ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่เข้าร่วมในการวิจัยในครั้งนี้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชางานเลือก กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในพื้นที่ใช้ภาษาเขมร ส่วย และเยอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้ครูนำไปประยุกต์ใช้ใน ระดับชั้นเรียนที่มีสภาพคล้ายคลึงกันต่อไป

1.5.2 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

1.5.3 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

1.5.4 ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา